

استادان دانشگاه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» چالش‌های آبی خوزستان را بررسی کردند

پیشنهاد برای حل مسائله آب خوزستان

علی اعصاره، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد

اهواز با بررسی ابعاد بحران آب در استان خوزستان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «امسال چالش کم‌آبی استان خوزستان به يك بحران تبدیل شده و مشکلات متعددی را برای ساکنان استان ایجاد کرده است؛ بحرانی که از مدت‌ها قبل قابل تشخیص و پیشگیری بود و می‌شد آن را مدیریت کرد؛ اکنون معیشت بسیاری از کشاورزان را به‌خطر انداخته و حتی برخی روستاها برای تامین آب شرب هم با مشکل مواجه شده‌اند. در شرایط فعلی باز شاهد آن هستیم که غیرمتخصصان به دنبال راه‌حل ضربتی برای رفع این بحران صف گرفته‌اند تا بودجه تخصیص یافته به این مساله را ببلعند.»

وی با اشاره به چند سوال جدی از مسئولان وزارت نیرو و توضیح عملکرد ضعیف آنها گفت: «باید از مسئولان پرسید که اصلا چرا بحران آب ایجاد شد و برای حل مشکل چه پیشنهادی دارند؟ آیا باید جلوی رشد جمعیت را گرفت؟ آیا باید استانداردهای زندگی را از نظر بهداشت و... پایین آورد؟ آیا باید مانع کشاورزی به عنوان یک عامل پرمصرف آب شد؟ پرواضح است که جواب تمام این سوالات منفی

مهراد کوکیبی
روزنامه‌نگار

موضوع آب در سال‌های اخیر به یکی از چالش‌های جدی نه فقط در کشور ما بلکه در تمام جهان بدل شده است. کاهش بارش‌ها در ماه‌های گذشته باعث شد تامین آب موردنیاز بخش‌های مختلف در تابستان امسال با مشکلات مختلفی مواجه شود. یکی از استان‌های درگیر با معضل کم‌آبی خوزستان بود که با وجود برخورداری از منابع متعدد آبی با شرایط سختی مواجه شد. در شماره امروز «فرهیختگان» به سراغ اساتید دانشگاه‌های استان خوزستان رفتیم تا راهکارهای حل بهبود وضعیت آبی این استان را از نگاه آنان جویا شویم.

عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز مطرح کرد

نزوم بازبینی اقتضائات کشاورزی بر مبنای منابع آبی

خشکسالی تنها روی دوش یک استان نباشد.» وی با اشاره به راهکارهای عبور از بحران آب در کشور گفت: «درحال حاضر دولت معتقد است با ساخت سدهای مختلف روی رودخانه‌ها می‌تواند منابع آبی را مدیریت کند اما درواقع کشور به‌لحاظ ساخت سد اشباع شده است و دولت در همین ایام پروژه ساخت دوسد در دست اقدام دارد که این موضوع قطعا مشکلات را بیشتر می‌کند؛ چراکه احداث سدها عمدتاً برای تامین منابع کشاورزی است و حتی اکوسیستم کشاورزی استان‌ها را تغییر می‌دهد. به‌طور مثال درحال حاضر یک سد درحوزه کشکان وجود دارد که بناست افزایش ظرفیت داشته‌باشدو برای کشاورزی منطقه تامین منبع کند.»وی افزود: «اگر این سدها برای تامین نیروی برقایی استفاده شود، خوب است وطبیعتا ارزش افزوده دارد اما اگر سدهای بالادستی آبگیری کنند، با توجه به کمبود آب درحوزه کرخه، قطعا مشکلات پایین دست زیاد می‌شود و از طرفی کشاورزی در استان‌هایی که از نظر اقتصادی و اکوسیستمی به‌نحوی دیگر اداره می‌شدند، تغییر رویکرد باید بدهند و این موضوع قطعا به‌نفع منافع ملی نیست.»

مهدی قمشی، عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «همانطور که می‌دانید منطقه خوزستان به‌دلیل وجود رودخانه‌ها و آبریزها به دریا، از گذشته به‌عنوان یک منطقه جلگه‌ای شناخته می‌شود، بنابراین این منطقه به‌خودی‌خود دارای یک اکوسیستم طبیعی جغرافیایی است و بر همین اساس نیاز این منطقه به آب بنابر شرایط آب‌وهوایی و جغرافیایی آن با مناطق دیگر در کشور متفاوت است. استان خوزستان بیشترین مقدار تال آب‌ها را در کشور دارد؛ فقط در یک مورد هورالعظیم بنابر برآوردها بیش ۱/۸ میلیون متر مکعب آب نیاز دارد و طبیعتا وقتی این مقدار آب برای این منطقه فراهم نشود، اکوسیستم طبیعی این منطقه و به‌تبع آن اکوسیستم استان برهم می‌ریزد.» قمشی با اشاره به سوءمدیریت‌های وزارت نیرو دلایل افزایش فشارهای آبی در استان خوزستان را توضیح داد: «در کشور ما متولی اصلی توزیع منابع وزارت نیرو است که متأسفانه درطول این سال‌ها چنین مدیریتی وجود نداشته است، درواقع باید در شرایط کنونی یک تقسیم عادلانه‌ای بین استان‌های استفاده‌کننده از رودخانه‌های کشور انجام شود تا عمده بار

عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز:

دولت باید به فکر تامین منابع زیرزمینی باشد

در استان توجه نمی‌کنند؟ باید گفت پاسخ بسیار ساده است؛ کشاورزان اعتمادشان را به سیستم دولتی از دست داده‌اند. اگر خسارات کشاورزان در ماجرای سیل ۹۸ پرداخت می‌شد، قطعا می‌توانستیم موضوع برنجکاری را در استان کاهش دهیم و مساله آب به بحران تبدیل نشود.» وی ادامه داد: «متأسفانه درحال حاضر آب ذخیره‌شده برای کشت پاییز درحال کم شدن است، بنابراین پنده پیش‌بینی می‌کنم در حوزه کرخه ما به احتمال زیاد در ماه‌های مهر و آبان دچار مشکل خواهیم شد، البته اگر بازندگی‌ها به همین وضع باقی بماند و ماه‌های کم‌بارشی را داشته باشیم. بنابراین در کوتاه‌مدت واقعا نمی‌شود برای کرخه و دز راهکار خاصی داد. شاید اگر مسئولان خسارت کشاورزان را به‌موقع داده‌بودندو روی عدم کشت برنج نظارت بیشتری وجود داشت، امروز در نقطه‌ای نمی‌ایستادیم که منتظر باران‌های فصلی باشیم تا در پاییز کمبود آب نداشته باشیم.» عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز با اشاره به سوءمدیریت دولت‌ها در استفاده آب‌های زیرزمینی گفت: «متأسفانه در این سال‌ها وزارت نیرو فقط به توسعه سدسازی فکر کرده، در صورتی‌که این سدسازی‌ها فقط باعث تغییر روند کشاورزی در استان‌ها شده و تقاضای استان‌های مختلف را افزایش داده است، در حالی‌که دولت می‌توانست پیش‌بینی کند که حوضه‌های کرخه و دز بیش از این توان آب‌رسانی ندارند و باید به فکر راهکارهای دیگری مثل تامین منابع زیرزمینی که به‌شدت نیز برای کشورهای گرم خشکی مثل ایران توصیه می‌شود، برود اما این کار را نکردند.»

محمود کاشفی‌پور، عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفت: «ایران در یک منطقه گرم و خشک قرار دارد و ذاتاً یک کشور کم‌باران است. حال درکنار این موضوع باید اشاره کرد که سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ نسبت به سال آبی قبل که سالی بسیار خشک نیز بوده، بیش از ۵۰ درصد کم‌بارش‌تر بوده است. از این‌رو مسائلی مدیریت منابع، به‌خصوص مسائل مدیریت آب از اهمیت بسیار ویژه‌ای برخوردار است و موضوعی نیست که بتوان برای آن در کوتاه‌مدت برنامه‌ریزی کرد و توقع حل بحران داشت. مادر کل کشور مشکلات زیادی درحوضه آب داریم و این موضوع با توجه به پتانسیل استان خوزستان به‌مراتب بحرانی‌تر است که متأسفانه در ۴۰ سال اخیر، یعنی نه فقط در این دولت، بلکه در تمام دولت‌ها موضوع سوم‌مدیریت مصرف در بخش آب به‌چشم می‌آید و همیشه کارها به‌صورت پراکنده انجام می‌شدند.»

وی ادامه داد: «امسال آبریزهای حوضه کرخه به‌شدت شرایط نامساعدی داشتند و از پتانسیل آبی بسیار محدود برخوردارند؛ حوضه‌آبی در نیز به همین صورت‌شده و درواقع حوضه کرخه نمی‌تواند کمکی هم به‌حوضه‌ورودی دز داشته باشد. بنابراین هردوی این دو حوضه شرایط بدی دارند. درکنار این موضوعات علی‌رغم اینکه سازمان‌های مربوطه به کشاورزان منطقه اعلام کردند که برنجکاری نکنند اما به‌دلیل عدم نظارت در بخش کشاورزی، شاهد این هستیم که در حوضه کرخه و دز برنجکاری‌های بسیار گسترده‌ای انجام شده که بسیار هم آبربر است اما اگر بپرسید چرا کشاورزان منطقه به توصیه‌ها و هشدارها درخصوص عدم کاشت برنج

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد واحد اهواز مطرح کرد

نزوم تقویت توانمندسازی تشکل‌های آب‌بران

بودجه‌های تحقیقاتی استان در زمینه آب هزینه شده است و چرا به افراد محدود و تکراری داده می‌شود. آیا در پرورش متخصص ضعف داریم، یا این افراد لابی گردن کلفت دارند؟» وی ادامه داد: «وضعیت حکمرانی آب استان و کشور مطلوب نیست. نه می‌توانیم سیلاب را مدیریت کنیم نه خشکسالی را. درد نبود مدیریت و عدم اراده برای حل مسائل از طرف دولتمردان به وضوح دیده می‌شود. مسئولی که از افراد با مدارک غیرمرتبط با آب، در مدیریت بهره‌برداری از شبکه‌های آبیاری و زهکشی استفاده می‌کند چگونه می‌تواند مشکل این مردم را حل کند؟ چرا راندمان آبیاری بیش از ۳۰ سال است حتی با ایجاد شبکه‌های مدرن! آبیاری و زهکشی از ۳۰ درصد فراتر نرفته است؟ چرا با علم به تغییر اقلیم و گرمایش جهانی و افزایش تبخیر و تعرق به‌جای سربوشی کانال‌های آبیاری، اقدام به ایجاد ۱۰۰ هزار هکتار، شبکه‌های آبیاری با کانال کردیم که در معرض مستقیم تابش خورشید قرار دارند؟ این ارقام و آمارهای تأسف‌برانگیز نشان می‌دهد در این سال‌ها عزمی برای شکل‌گیری حکمرانی

حسین قربانی زاده، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد واحد شوشتر در گفت‌وگو با «فرهیختگان» اظهار کرد: «استان خوزستان با دارا بودن بیش از یک‌سوم آب‌های سطحی کل کشور و جاری بودن رودخانه‌های بسیار در این استان، قاعدتاً نباید مشکل تامین آب داشته باشد اما مشکل از آنجا سرچشمه می‌گیرد که در مسیر روان آب‌های استان و رودخانه‌های منتهی به استان، صنایع و زمین‌های کشاورزی بیش از اندازه توسعه پیدا کردند و بخش عمده ای از منابع آبی در این بین تلف می‌شود.» وی ادامه داد: «بحث راندمان آبی در صنایع و کشاورزی نیز بسیار به منابع آبی استان تا حد بالایی لطمه وارد کرده؛ بخش کشاورزی و باغداری در کشور ما حدود ۹۰ درصد از منابع آبی را در اختیار می‌گیرد که از این درصد، میزانی معادل دوسوم آن را به‌دلیل عدم بهره‌وری هدر می‌دهیم و همه اینها درکنار موضوع کیفیت آب نیز قرار می‌گیرند؛ چراکه به‌واسطه تولید فاضلاب‌های صنعتی و آب پسماند شده از بخش کشاورزی و فاضلاب‌های شهری، آب‌های زیرزمینی کل کشور و به‌خصوص استان خوزستان بسیار آلوده شدند و درحال حاضر می‌بینیم که همه این موضوعات باعث تنش‌های آبی در استان خوزستان شده است.» او گفت: «موضوع سدسازی در دنیا همیشه به‌عنوان یک عامل کمک‌کننده در حل مشکل آ‌قلمداد می‌شود اما متأسفانه این موضوع در

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اهواز:

باید الگوی مصرف آب را تغییر دهیم

استان‌های مرکزی نیز وجود دارد. سه تونل جدید به نام‌های تونل خدنگستان، تونل چشمه لنگان و تونل ونکسوله‌گان برای بهره‌برداری از آب این رودخانه به‌سمت استان‌های مرکز کشور کشیده می‌شود که به‌صورت کامل مشکل آب در استان‌های مرکزی را حل می‌کند. اما موضوعی که در این انتقالات جدید بسیار اهمیت دارد موضع تونل بهشت‌آباد است که در سال اخیر یک‌بار مجوز سد و تونل بهشت‌آباد رد شده است، اما درحال حاضر به سازمان محیط‌زیست ارجاع داده شده است تا تجدیدنظر شود و طبیعتا اگر این تونل نیز مجوز زیست‌محیطی بگیرد، در این صورت ممکن است اوضاع خوزستان بحرانی‌تر شود.» چراغی با بیان اینکه سرانه مصرف آب در بخش‌های عمومی استان‌های بی‌آب اشتباه تعریف شده، افزود: «برخی استان‌ها مانند استان اصفهان جزء استان‌های کم‌آب و خشک تعریف می‌شوند، بنابراین در این استان‌ها نباید طبق طرح آمایش سرزمینی، صنایع آبربر احداث شوند.»

وی ادامه داد: «درواقع مشکل تنش آبی استان خوزستان با زنجیر شدن چند دلیل ازجمله عدم توجه به لایروبی و مدیریت صحیح در ذخیره آب، انتقال غیرکارشناسی شده آب استان خوزستان به صنایع و باغ‌ها و ادامه پروژه‌های انتقال آب به استان‌های فلات مرکزی کشور اشاره کرد. ضمن اینکه روند فعلی مدیریت منابع مالی کرخه نه‌تنها تنش‌های آبی را کاهش نمی‌دهد، بلکه با بازگشایی سدها، آبی که برای کشت پاییز ذخیره شده بود نیز مصرف می‌شود و طبیعتا دوباره در مهر و آبان با تنش‌های آبی مواجه خواهیم شد.»

چراغی با بررسی نحوه مدیریت منابع آبی و روان آب‌های داخل کشور گفت: «متأسفانه به‌دلیل دخل و تصرف‌هایی که در رودخانه کرخه به‌وجود آمده، عمده آب‌های این رودخانه به‌سمت شط العرب می‌روند و طبیعتا اگر این آب‌ها مدیریت شوند، می‌توانند به استان خوزستان کمک کنند و تا مطلوبی مشکل کمبود آب را در استان رفع کند. ما باید در سطح استان‌های دیگر نیز الگوی مصرف آب را تغییر دهیم، درواقع استان‌های کم‌آب نیز باید به‌سمت کشاورزی‌های صنعتی بروند و در گام اول صنایع آبربر جدید تاسیس نکنند. ما درحال حاضر می‌بینیم که در استان خشک و کویری یزد، یک پتروشیمی خصوصی ایجاد کرده‌اند و برای تامین آب آن مجبور به حفاری با عمق ۱۵ لاشه‌اند تا برای خنک کاری و مابقی استفاده‌هایشان استفاده کنند که این کار اصلا منطقی نیست، به‌دلیل اینکه عمده فعالیت‌های نفتی در استان خوزستان است. راه صادرات این محصولات نیز از سمت آبادان و می‌مجموعه استان‌های جنوبی خواهد بود اما اصل کارخانه در یزد بنا شده است! ما باید برای تاسیس صنایع جدید همه مجوزها را طبق اصول آمایش سرزمینی بدهیم.»

موتور محرک نظام دانشجویان هستند

مهدی عباسی‌مهر، مدیر سیاسی نهاد نمایندگی مقام معظم‌رهبری در دانشگاه‌ها گفت: «سرچشمه و موتور محرک نظام همین دانشجویان هستند که رهبری بسیار به آنان بها می‌دهند. با تمام عیب و ایرادهایی که به جنبش دانشجویی وارد است اما بسیار بهتر از مجموعه‌های دیگر درحال فعالیت هستند و سعی کردند آرمانخواهی و عدالتخواهی خود را حفظ کنند.» او در ادامه تصریح کرد: «به عبارتی جنبش دانشجویی در مقایسه با مجموعه‌های دیگر سلامت نفس و هویت خود را حفظ کرده است و آنان در مواجهه با مقامات نظام حرف خود را صریح می‌زنند. رهبری نیز از همین رو هرساله با دانشجویان جلسه دارند.» عباسی‌مهر خاطر نشان کرد: «اگر جنبش دانشجویی بنابر ظرفیت خود، کارهایی را انجام دهد، می‌تواند خیلی از کارهای ناممکن را حل کند. جنبش دانشجویی یک زمانی وارد مطالبه‌گری تخصصی شد و رهبری نیز حمایت کردند و نتایج آن را می‌بینیم. برای تداوم این جریان باید تا جایی که می‌توانیم اهتمام بورزیم.»

رقایب علمی «کنز» ناووران جهان اسلام را به چالش دعوت کرد

دومین دوره رقابت علمی کنز سال ۱۴۰۰ با حمایت معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و توسط بنیاد علم و فناوری مصطفی (ص) برگزار می‌شود. همه دانشگاهیان، دانشجویان و ناووران زیر ۴۵ سال جهان اسلام دعوت هستند تا دستاوردهای علمی و راهکارهای نوآورانه خود را در این رویداد ارائه کنند. این رویداد جهانی در محوره‌ای، «اقتصاد بانکداری و تامین مالی»، «انرژی، آب و محیط‌زیست»، «فناوری اطلاعات و ارتباطات»، «سلامت و فناوری‌های پزشکی»، «حمل‌ونقل» و «معادن و صنایع معدنی» برگزار خواهد شد. شرکت‌کنندگان در آن تا اول شهریورماه سال جاری فرصت دارند تا دستاوردهای علمی خود را در بخش آزاد رویداد یا در پاسخ به چالش‌های تعریف شده توسط نهاد‌های داخلی و بین‌المللی در قالب یک ویدئوی ۳ تا ۵ دقیقه‌ای ارائه کنند. این دستاوردها می‌تواند در قالب ایده، مقاله، کتاب، نمونه اولیه محصول یا محصول جدید باشد. رقابت علمی کنز نه‌فقط یک رقابت، بلکه بازاری است که دانشمندان، محققان و ناووران جوان می‌توانند مشتریانی فراتر از مرزهای کشور خود برای دستاوردهای علمی‌شان بیابند و جوایزی، چون کمک‌هزینه فرصت مطالعاتی به ارزش ۲۳ هزار دلار، امتیاز ویژه برای بهره‌مندی از پلتفرم‌های شبکه‌سازی بنیاد علم و فناوری مصطفی(ص) و... دریافت کنند.

تندید مهلت ثبت‌نام برای سهمیه استعداد درخشان در کنکور ارشد پزشکی
براساس درخواست متقاضیان سهمیه استعداد درخشان که موفق به ثبت‌نام در سامانه استعداد درخشان طی ۲ نوبت گذشته، نشده‌اند یا نیاز به تصحیح اطلاعات خود دارند، مقرر شد برای بار سوم مهلت جدیدی جهت ثبت‌نام یا ویرایش اطلاعات استعداد درخشان درنظر گرفته شود. کلیه متقاضیان استعداد درخشان با آزمون و بدون آزمون واجد شرایط که در آزمون کارشناسی ارشد ثبت‌نام کرده و کد رهگیری دریافت کرده‌اند، باید ۱۳ مردادماه ۱۴۰۰ در سامانه مرکز سنجش آموزش پزشکی به نشانی www.sanjeshp.ir نسبت به ثبت‌نام این سهمیه به ویرایش اطلاعات خود اقدام کنند. افرات متقاضی سهمیه استعداد درخشان بدون آزمون واجد شرایط که موفق به ثبت‌نام آزمون کارشناسی ارشد نشده‌اند، باید در ۱۳ مردادماه ۱۴۰۰ ابتدا ثبت‌نام اولیه را انجام دهند.